

Analýza sociálnych vplyvov

Vplyvy na hospodárenie domácností, prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám, sociálnu inklúziu, rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť

4.1 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyv na hospodárenie domácností a špecifikujte ovplyvnené skupiny domácností, ktoré budú pozitívne/negatívne ovplyvnené.

Vedie návrh k zvýšeniu alebo zníženiu príjmov alebo výdavkov domácností?

Ktoré skupiny domácností/obyvateľstva sú takto ovplyvnené a akým spôsobom?

Sú medzi potenciálne ovplyvnenými skupinami skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia?

*Popíšte **pozitívny** vplyv na hospodárenie domácností s uvedením, či ide o zvýšenie príjmov alebo zníženie výdavkov:*

Navrhovaná právna úprava prispieva k udržaniu pracovných miest počas krízy a dotknutým osobám zabezpečuje náhradu príjmu.

Dotknutými osobami sú:

Zamestnanci, ktorých zamestnávateľa spĺňajú podmienky nároku na poskytnutie podpory v čase skrátenej práce. Ide o zamestnávateľov, ktorí:

- a) sú v čase skrátenej práce,
- b) majú ku dňu podania žiadosti o poskytnutie podpory zaplatené poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie za celé obdobie trvania povinnosti platiť poistné na sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné dôchodkové sporenie, ktoré trvalo najmenej 24 kalendárnych mesiacov bezprostredne predchádzajúcich kalendárnemu mesiacu, za ktorý zamestnávateľ žiada o poskytnutie podpory,
- c) neporušili zákaz nelegálneho zamestnávania v období dvoch rokov pred podaním žiadosti o poskytnutie podpory,
- d) majú
 1. uzatvorenú písomnú dohodu so zástupcami zamestnancov alebo so zamestnancom, ak u zamestnávateľa nepôsobia zástupcovia zamestnancov, o tom, že zamestnávateľ požiada o poskytnutie podpory, alebo
 2. súhlas rozhodcu podľa osobitného predpisu s podaním žiadosti o poskytnutie podpory a
- e) požiadajú o poskytnutie podpory najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý žiadajú o poskytnutie podpory.

Aktuálny právny stav

Aktuálny právny stav (Zákonník práce) zabezpečuje v prípade prekážky na strane zamestnávateľa:

- náhradu mzdy najmenej vo výške 60% priemerného zárobku v prípade vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov
- náhradu mzdy najmenej vo výške 80% priemerného zárobku v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu
- v iných prípadoch náhradu mzdy vo výške 100% priemerného zárobku

	<p>V prípade, že by zamestnávateľ pristúpil k prepusteniu zamestnancov, by časti týchto dotknutých zamestnancov vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50% vymeriavacieho základu. Ostatní zamestnanci nemajú zabezpečenú žiadnu náhradu príjmu.</p> <p><u>Navrhovaná právna úprava:</u></p> <p>Navrhuje sa zavedenie podpory v čase skrátenej práce, ktorá zabezpečí zamestnancom náhradu mzdy v čase obmedzenia prevádzkovej činnosti zamestnávateľa (v prípade mimoriadnej situácie, výnimočného stavu, núdzového stavu alebo mimoriadnej okolnosti vyhlásenej vládou Slovenskej republiky). V takejto situácii má dotknutá osoba podľa navrhovanej právnej úpravy zabezpečenú náhradu príjmu vo výške 80 % hrubej mzdy. Navrhovaná náhrada mzdy v čase skrátenej práce je rovnaká ako súčasná garantovaná náhrada mzdy podľa Zákonníka práce v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu, vyššia ako minimálna garantovaná náhrada mzdy v prípade vážnych prevádzkových dôvodov vymedzených v písomnej dohode so zástupcami zamestnancov, a tiež vyššia ako dávka v nezamestnanosti.</p>
<p>Špecifikujte pozitívne ovplyvnené skupiny:</p>	<p>Návrh má pozitívny vplyv na domácnosti dotknutých osôb, ktoré sú uvedené vyššie.</p>
<p>Popíšte negatívny vplyv na hospodárenie domácností s uvedením, či ide o zníženie príjmov alebo zvýšenie výdavkov:</p>	<p>Právna úprava navrhuje zrušenie niektorých výnimiek zo sociálneho a zdravotného poistenia, t.j. pre určitý okruh osôb vznikne povinnosť platenia poistného na jednotlivé poistenia. Ide o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi (vznikne povinnosť NP, IP, SP, PvN) - zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese (vznikne povinnosť NP, IP, SP, PvN) <p>Vyššie odvodové zaťaženie bude mať negatívny vplyv na disponibilný príjem týchto domácností.</p>
<p>Špecifikujte negatívne ovplyvnené skupiny:</p>	<p>Domácnosti tých skupín, ktoré budú dotknuté zrušením výnimiek z povinnosti jednotlivých druhov sociálneho poistenia a z povinnosti platiť odvody na zdravotné poistenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - domácnosti zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi - domácnosti zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese

<p>Špecifikujte ovplyvnené skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia a popíšte vplyv:</p>	<p>Zrušenie výnimiek zo sociálneho a zdravotného poistenia bude mať negatívny vplyv na disponibilný príjem skupín, v rámci ktorých môžu byť nadpriemerne zastúpené osoby v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia.</p> <p>Ide o zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi alebo ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese.</p> <p>Zavedenie podpory v čase skrátenej práce však pomôže predchádzať chudobe alebo sociálnemu vylúčeniu v čase krízy vedúcej k ohrozeniu pracovných miest.</p>
---	---

<p>Kvantifikujte rast alebo pokles príjmov/výdavkov za jednotlivé ovplyvnené skupiny domácností / skupiny jednotlivcov a počet obyvateľstva/domácností ovplyvnených predkladaným materiálom. V prípade vyššieho počtu ovplyvnených skupín doplňte do tabuľky ďalšie riadky. V prípade, ak neuvádzate kvantifikáciu, uveďte dôvod.</p>

<p>Ovplyvnená skupina č. 1: návrhom dotknutí zamestnanci</p>	
<p>Pozitívny vplyv - priemerný rast príjmov/pokles výdavkov v skupine v eurách a/alebo v % / obdobie:</p>	<p><u>Aktuálny právny stav</u></p> <p>Modelový príklad 1: Zamestnanec na prekážke zamestnávateľa s dohodnutou náhradou mzdy vo výške 60% priemernej hrubej mzdy V prípade absencie poistenia v čase skrátenej práce by v dôsledku vážnych prevádzkových dôvodov mohol zamestnávateľ poskytovať zamestnancovi s priemernou hrubou mzdou vo výške 1100 eur náhradu mzdy vo výške 660 eur brutto, t.j. 532,86 eur netto.</p> <p>Modelový príklad 2: Zamestnanec na prekážke zamestnávateľa v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu s náhradou mzdy vo výške 80% priemernej hrubej mzdy V prípade absencie poistenia v čase skrátenej práce má v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu zamestnanec s priemernou hrubou mzdou vo výške 1100 eur zaručenú náhradu mzdy vo výške 880 eur brutto, t.j. 687,18 eur netto.</p> <p>Modelový príklad 3: Prepustený zamestnanec s nárokom na dávku v nezamestnanosti: V prípade absencie poistenia v čase skrátenej práce by v dôsledku krízy alebo recesie prepustený zamestnanec s hrubou mzdou vo výške 1100 eur mal nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 542,50 eur mesačne.</p> <p>Modelový príklad 4: Prepustený zamestnanec bez nároku na dávku v nezamestnanosti: V prípade poistenia v čase skrátenej práce by nemal prepustený zamestnanec nárok na náhradu mzdy ani dávku v nezamestnanosti.</p> <p><u>Navrhovaná právna úprava</u></p> <p>Modelový príklad 5: Zamestnanec v režime skrátenej práce (navrhovaná právna úprava): V prípade poistenia v čase skrátenej práce by došlo k udržaniu pracovného miesta zamestnanca, ktorý by</p>

	<p>mal (v prípade 100%-ného výpadku práce) nárok na náhradu príjmu vo výške 80% predchádzajúcej hrubej mzdy, t.j. pri zamestnancovi s hrubým príjmom vo výške 1100 eur by išlo po odpočítaní odvodov a daní z príjmu o 687,18 eur.</p> <p>Jeho disponibilný príjem by bol:</p> <ul style="list-style-type: none"> - o 29,0 % vyšší v porovnaní s modelovým príkladom 1, - rovnaký v porovnaní s modelovým príkladom 2, - o 26,7 % vyšší v porovnaní s modelovým príkladom 3, - o 100 % vyšší v porovnaní s modelovým príkladom 4.
<i>Negatívny vplyv - priemerný pokles príjmov/ rast výdavkov v skupine v eurách a/alebo v % / obdobie:</i>	Nepredpokladá sa
<i>Veľkosť skupiny (počet obyvateľov):</i>	V prípade hospodárskej alebo inej krízy bude počet osôb dotknutých režimom skrátenej práce závisieť od jej typu, rozmeru a trvania. V aktuálnej kríze spôsobenej pandémiou Covid-19 v mesiacoch marec až december 2020 bola podpora na udržanie pracovných miest čerpaná v priemere na 238 232 zamestnancov mesačne.
<i>Ovplyvnená skupina č. 2: Skupiny, ktoré budú dotknuté zrušením výnimiek z povinností jednotlivých druhov sociálneho poistenia a z povinností platiť zdravotné poistenie</i>	
<i>Pozitívny vplyv - priemerný rast príjmov/pokles výdavkov v skupine v eurách a/alebo v % / obdobie:</i>	Rovnaký ako v ovplyvnenej skupine č. 1
<i>Negatívny vplyv - priemerný pokles príjmov/ rast výdavkov v skupine v eurách a/alebo v % / obdobie:</i>	<p>Vzniká dodatočná odvodová povinnosť, ktorá bude mať negatívny vplyv na disponibilný príjem domácností dotknutých skupín:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamestnanci v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi alebo ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese: pri priemernom vymeriavacom základe vo výške 623 eur dochádza k zníženiu disponibilného mesačného príjmu o 83,5 eur (t.j. 14,1 %)
<i>Veľkosť skupiny (počet obyvateľov):</i>	Na základe dostupných údajov od Sociálnej poisťovne predpokladáme cca 260 dotknutých osôb (v mesačnom priemere).
<i>Dôvod chýbajúcej kvantifikácie:</i>	-
<i>V prípade významných vplyvov na príjmy alebo výdavky vyššie špecifikovaných domácností v riziku chudoby, identifikujte a kvantifikujte vplyv na chudobu obyvateľstva (napr. mieru rizika chudoby, podiel rastu/poklesu výdavkov na celkových výdavkoch/príjme):</i>	<p>Zrušenie výnimiek bude mať negatívny vplyv na disponibilný príjem skupín, v rámci ktorých môžu byť nadpriemerne zastúpené osoby v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia.</p> <p>Ide o zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere (počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi alebo ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese.</p>

4.2 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyvy na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám u jednotlivých ovplyvnených skupín obyvateľstva a vplyv na sociálnu inklúziu.

Má návrh vplyv na prístup k zdrojom, právam, tovarom a službám?

Špecifikujete ovplyvnené skupiny obyvateľstva a charakter zmeny v prístupnosti s ohľadom na dostupnosť finančnú, geografickú, kvalitu, organizovanie a pod. Uveďte veľkosť jednotlivých ovplyvnených skupín.

Rozumie sa najmä na prístup k:

- ☞ sociálnej ochrane, sociálno-právnej ochrane, sociálnym službám (vrátane služieb starostlivosti o deti, starších ľudí a ľudí so zdravotným postihnutím),
- ☞ kvalitatívnej práci, ochrane zdravia, dôstojnosti a bezpečnosti pri práci pre zamestnancov a existujúcim zamestnaneckým právam,
- ☞ pomoci pri úhrade výdavkov súvisiacich so zdravotným postihnutím,
- ☞ zamestnaniu, na trh práce (napr. uľahčenie zosúladenia rodinných a pracovných povinností, služby zamestnanosti), k školeniam, odbornému vzdelávaniu a príprave na trh práce,
- ☞ zdravotnej starostlivosti vrátane cenovo dostupných pomôcok pre občanov so zdravotným postihnutím,
- ☞ k formálnemu i neformálnemu vzdelávaniu a celoživotnému vzdelávaniu,
- ☞ bývaniu a súvisiacim základným komunálnym službám,
- ☞ doprave,
- ☞ ďalším službám najmä službám všeobecného záujmu a tovarom,
- ☞ spravodlivosti, právnej ochrane, právnym službám,
- ☞ informáciám
- ☞ k iným právam (napr. politickým).

Návrh vytvára prístup k novému nástroju, ktorý chráni zamestnancov, ktorých zamestnávateľ spĺňa podmienky nároku, pred stratou pracovného miesta či výraznejším poklesom príjmu v prípade krízy. Prístup k novej dávke sociálneho poistenia posilní sociálnu ochranu domácností poistených zamestnancov.

Skupiny, ktoré budú dotknuté zrušením výnimiek z povinnosti jednotlivých druhov sociálneho poistenia, získajú plnohodnotné sociálne poistenie zamestnanca, a v prípade sociálnej udalosti budú kryté príslušnou dávkou sociálneho poistenia.

Má návrh významný vplyv na niektorú zo zraniteľných skupín obyvateľstva alebo skupín v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia?

Špecifikujte ovplyvnené skupiny v riziku chudoby a sociálneho vylúčenia a popíšte vplyv na ne. Je tento vplyv väčší ako vplyv na iné skupiny či subjekty? Uveďte veľkosť jednotlivých ovplyvnených skupín.

Zraniteľné skupiny alebo skupiny v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia sú napr.:

- ☞ domácnosti s nízkym príjmom (napr. žijúce iba zo sociálnych príjmov, alebo z príjmov pod hranicou rizika chudoby, alebo s príjmom pod životným minimom, alebo patriace medzi 25% domácností s najnižším príjmom),
- ☞ nezamestnaní, najmä dlhodobo nezamestnaní, mladí nezamestnaní a nezamestnaní nad 50 rokov,
- ☞ deti (0 – 17),
- ☞ mladí ľudia (18 – 25 rokov),
- ☞ starší ľudia, napr. ľudia vo veku nad 65 rokov alebo dôchodcovia,
- ☞ ľudia so zdravotným postihnutím,
- ☞ marginalizované rómske komunity
- ☞ domácnosti s 3 a viac deťmi,
- ☞ jednorodičovské domácnosti s deťmi (neúplné rodiny, ktoré tvoria najmä osamelé matky s deťmi),
- ☞ príslušníci tretích krajín, azylanti, žiadatelia o azyl,
- ☞ iné zraniteľné skupiny, ako sú napr. bezdomovci, ľudia opúšťajúci detské domovy alebo iné inštitucionálne zariadenia

Zrušenie výnimiek zo sociálneho a zdravotného poistenia bude mať negatívny a zároveň pozitívny vplyv na skupiny osôb, v rámci ktorých môžu byť nadpriemerne zastúpené osoby v riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Ide o uchádzačov o zamestnanie (prípadne zamestnancov v pracovnom pomere alebo štátnozamestnaneckom pomere počas prvých 12 mesiacov), ktorí boli dlhodobo nezamestnanými občanmi alebo ktorí majú trvalý pobyt v najmenej rozvinutom okrese.

Negatívny vplyv: Skupiny, ktoré budú dotknuté zrušením výnimiek z povinnosti jednotlivých druhov sociálneho poistenia a z povinnosti platby zdravotného poistenia, prídu o zvýhodnené postavenie na trhu práce, a návrh môže znížiť ich šance zamestnať sa.

Pozitívny vplyv: Skupiny, ktoré budú dotknuté zrušením výnimiek z povinnosti jednotlivých druhov sociálneho poistenia, získajú plnohodnotné sociálne poistenie zamestnanca, a v prípade sociálnej udalosti budú kryté príslušnou dávkou sociálneho poistenia

4.3 Identifikujte a popíšte vplyv na rovnosť príležitostí.**Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyv na rodovú rovnosť.**

Dodržuje návrh povinnosť rovnakého zaobchádzania so skupinami alebo jednotlivcami na základe pohlavia, rasy, etnicity, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia veku a sexuálnej orientácie? Mohol by viesť k nepriamej diskriminácii niektorých skupín obyvateľstva? Podporuje návrh rovnosť príležitostí?

Návrh je v súlade s princípom rovnakého zaobchádzania so skupinami alebo jednotlivcami na základe pohlavia, rasy, etnicity, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia a sexuálnej orientácie.

Môže mať návrh odlišný vplyv na ženy a mužov? Podporuje návrh rovnosť medzi ženami a mužmi alebo naopak bude viesť k zväčšovaniu rodových nerovností? Popíšte vplyvy.

Pri identifikovaní rodových vplyvov treba vziať do úvahy existujúce rozdiely medzi mužmi a ženami, ktoré sú relevantné k danej politike. Podpora rodovej rovnosti spočíva v odstraňovaní obmedzení a bariér pre plnohodnotnú účasť na ekonomickom, politickom a sociálnom živote spoločnosti, ktoré súvisia s rodovými rolami či pohlavím. Hlavné oblasti podpory rodovej rovnosti:

- ☞ podpora vyrovnávania ekonomickej nezávislosti,
- ☞ zosúladenie pracovného, súkromného a rodinného života,
- ☞ podpora rovnej participácie na rozhodovaní,
- ☞ boj proti rodovo podmienenému násiliu a obchodovaniu s ľuďmi,
- ☞ eliminácia rodových stereotypov.

Nepredpokladá sa odlišný vplyv na ženy a mužov

4.4 Identifikujte, popíšte a kvantifikujte vplyvy na zamestnanosť a na trh práce.

*V prípade kladnej odpovede pripojte **odôvodnenie** v súlade s Metodickým postupom pre analýzu sociálnych vplyvov.*

<i>Uľahčuje návrh vznik nových pracovných miest? Ak áno, ako? Ak je to možné, doplňte kvantifikáciu.</i>	
<i>Identifikujte, v ktorých sektoroch a odvetviach ekonomiky, v ktorých regiónoch, pre aké skupiny zamestnancov, o aké typy zamestnania /pracovných úväzkov pôjde a pod.</i>	Cieľom návrhu je predchádzať zániku pracovných miest. Zavedenie podpory v čase skrátenej práce však pozitívne ovplyvní konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky, čo prispeje aj k tvorbe nových pracovných miest.
<i>Vedie návrh k zániku pracovných miest? Ak áno, ako a akých? Ak je to možné, doplňte kvantifikáciu.</i>	
<i>Identifikujte, v ktorých sektoroch a odvetviach ekonomiky, v ktorých regiónoch, o aké typy zamestnania /pracovných úväzkov pôjde a pod. Identifikujte možné dôsledky, skupiny zamestnancov, ktoré budú viac ovplyvnené a rozsah vplyvu.</i>	Nie.
<i>Ovplyvňuje návrh dopyt po práci? Ak áno, ako?</i>	
<i>Dopyt po práci závisí na jednej strane na produkcii tovarov a služieb v ekonomike a na druhej strane na cene práce.</i>	Zavedenie podpory v čase skrátenej práce pozitívne ovplyvní konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky, čo prispeje aj k tvorbe nových pracovných miest a k zvýšenému dopytu po práci.
<i>Má návrh dosah na fungovanie trhu práce? Ak áno, aký?</i>	
<i>Týka sa makroekonomických dosahov ako je napr. participácia na trhu práce, dlhodobá nezamestnanosť, regionálne rozdiely v mierach zamestnanosti. Ponuka práce môže byť ovplyvnená rôznymi premennými napr. úrovňou miezd, inštitucionálnym nastavením (napr. zosúladenie pracovného a súkromného života alebo uľahčovanie rôznych foriem mobility).</i>	Zavedenie podpory v čase skrátenej práce bude mať pozitívny vplyv na zamestnanosť najmä v prípade recesie či krízovej situácie. Podľa dostupnej literatúry však môže mať široko cielená podpora skrátenej práce negatívny vplyv na mobilitu a alokačnú efektivitu trhu práce (t.j. realokáciu zamestnancov smerom k efektívnejším pracovným miestam). Toto riziko je minimalizované vhodne cielenými podmienkami nároku na podporu. Poskytovanie podpory je napríklad podmienené dohodou so zástupcami zamestnancov, a ak u zamestnávateľa nepôsobia zástupcovia zamestnancov, dohodou so zamestnancom. Zároveň zákon úzko vymedzuje vonkajšie faktory, v prípade ktorých je možné čerpanie podpory (mimoriadna situácia, výnimočný stav alebo núdzový stav, resp. mimoriadna okolnosť vyhlásená vládou Slovenskej republiky). Nárok na podporu nevzniká napríklad pri sezónnosti vykonávanej činnosti alebo sezónnosti podnikania, menších sektorových výpadkoch, reštrukturalizácii, plánovanej odstavke alebo rekonštrukcii.
<i>Má návrh špecifické negatívne dôsledky pre isté skupiny profesií, skupín zamestnancov či živnostníkov? Ak áno, aké a pre ktoré skupiny?</i>	
<i>Návrh môže ohrozovať napr. pracovníkov istých profesií favorizovaním špecifických aktivít či technológií.</i>	Nie
<i>Ovplyvňuje návrh špecifické vekové skupiny zamestnancov? Ak áno, aké? Akým spôsobom?</i>	
<i>Identifikujte, či návrh môže ovplyvniť rozhodnutia zamestnancov alebo zamestnávateľov a môže byť zdrojom neskoršieho vstupu na trh práce alebo predčasného odchodu z trhu práce jednotlivcov.“</i>	Návrh má prispieť k udržaniu pracovných miest zamestnancov všetkých vekových skupín.